

תצפיות זני חצילים בבתי צמיחה בערבה - 1995/6

יורם צביאלי - לה"ד נגב, שה"מ
רמי גולן, רבקה אופנבך, ישראל צברי - מו"פ ערבה
איציק פוטלסקי ובני גמליאל - האגף לירקות, שה"מ
דודו אלקיים - תחנת ניסויים "יאיר", מו"פ ערבה

הבעת תודה

לעוזי גדיש, יורם לוי, מיקי סוזר, טלי שמבי, יהודית ויואל זוהר על עזרתם.

תקציר

החציל כצמח אוהב חום, הינו מבין הגידולים המסורתיים בערבה, בהיקף שנתי של כ- 400 דונם בשטח פתוח וכ- 300 דונם בבתי צמיחה. כניסתו של גידול זה לבתי צמיחה בערבה החלה לפני כ- 10 שנים ומדונמים בודדים גדל ההיקף עד למאות דונמים. שוק מקומי לא יציב והיקף יצוא מוגבל האטו את קצב הרחבת הגידול ולמעשה, בעונות האחרונות נשאר ההיקף קבוע.

הזן השולט בגידול בשטח הפתוח ובבתי צמיחה הינו "קלסיק". עם תחילת הגידול בבתי צמיחה נבדקו בעבר מספר זנים אשר נמצאו נחותים בתנאי הערבה מהזן קלסיק. מאז בחינת הזנים האחרונה בתחנת הניסויים "זוהר" בעונת 90/91, לא נעשתה כל עבודה בנושא.

עם הגברת הדרישה לפרי איכותי ביצוא ובמטרה להכיר זנים חדשים מטיפוח ישראלי ומחברות זרעים מחו"ל ולבחון את פוטנציאל היבול ואיכותו, נערכו בעונת 95/6 שלוש תצפיות זנים בבתי צמיחה בתחנת הניסויים "יאיר" (חצבה) ובמשקי החקלאים יורם לוי ועוזי גדיש בעין יהב בהן נבדקו בבתי צמיחה 16 זני חצילים (פירוט הזנים בטבלה 1).

בלטו ביבול כללי גבוה הזנים 717 (15.1 טון\דונם), 714 (14.6 טון\דונם), Dobrix (14 טון\דונם) ו- Ecavi (13.9 טון\דונם), בהשוואה לזן הביקורת Classic עם יבול כללי של 13.6 טון\דונם.

באופן כללי, אחוזי היצוא העונתיים לא היו גבוהים בתצפית "יאיר". לזן Oscar 44% יצוא ולזנים אחרים 41 - 37 אחוזי יצוא, הבדלים אשר גם ללא ניתוח סטטיסטי אינם משמעותיים.

עם התקצרות הימים וירידת הטמפרטורה בחודש נובמבר - דצמבר, החלו מופיעים סימני מחסורים והצהבות ברוב הזנים.
על רקע תופעות מוכרות אלו, בלטו לטובה מספר זנים בצימוח ירוק ורענן במיוחד:
Classic, Dobrix, 1726, 319. (טבלה 1).
בתקופה זו נקטפים הפירות אשר חנטו והתפתחו בטמפי אופטימליות אולם בהמשך העונה החל צבע הפרי בזנים רבים לנטות לסגול וגדל מספר הפירות שאינם רגולריים.
הזנים 1726, 688, Cosmos, Diva, Dobrix, Ecavi, Oscar, Rima, Ritmo נמצאו בבדיקות ההשהייה רגישים להתמוטטות חיצונית של הקליפה (10% ומעלה מהפירות).
בבדיקות האיכות נראו הזנים 717, Madonna, ו- 714 עדיפים על זן הביקורת Classic, אך אם נביא בחשבון את "סבילותו" הרבה של הזן Classic לתנאי גידול שונים לאורך העונה, עדין נשמרת עדיפותו של זן זה.
הזנים Ecavi, 688 הינם בעלי פרי עגול. הביקוש לטיפוס פרי זה קטן מאשר לפרי המאורך הקלאסי וקיים רק בשווקים מיוחדים כמו המיגזר הערבי.
הזנים Cava, Ecavi, Ritmo, 319 בעלי פרי ללא קוצים. לזנים אלו יתרון בשווקים בהם קיים ביקוש לפרי ללא קוצים ומבחינת העובדים בקטיף.
לסיכום, מן הראוי לבחון בניסוי נוסף את הזנים 717, 714, Madonna. מוצע לנסות ולגדל בהיקף מסחרי חלקי את הזן 717, לצד הזן Classic.
זן ותיק זה (Classic) ימשיך כנראה להיות הזן העיקרי בגידול ליצוא בתנאי הערבה בשל התאמתו הטובה ועדיפותו בגידול בתנאי גידול קיצוניים שונים לעומת זנים חדשים אשר הנם אולי בעלי נתוני איכות טובים יותר, אך מפונקים בדרישותיהם.

טבלה מספר 1:

תצפית זני חצילים בבית צמיחה - תחנת יאיר, 1995/6

תיאור הצמחים והפרי במהלך הגידול והקטיפה.

שם הזן	חברת הזרעים	תיאור הצמח	תיאור הפרי
RIMA	שוק חקלאי, S&G	צמח גדול ופתוח	פרי מאורך
DIVA	שוק חקלאי, S&G	צמח גדול ופתוח	פרי מאורך
CAVA	סולי, R.Z.	צמח מרוסן	פרי ישר יפה, ללא קוצים
ECAVI	סולי, R.Z.	צמח מרוסן	פרי עגול, ללא קוצים
RITMO	סולי, R.Z.	צמח מרוסן	פרי ישר יפה, ללא קוצים
CLASSIC	שוק חקלאי, H.M.	צמח בינוני, ירוק	פרי מאורך
COSMOS	סמקו, D.R.	צמח בינוני, פרקים קצרים	פרי מאורך
OSCAR	סמקו, D.R.	צמח קומפקטי, פרקים קצרים	פרי מאורך
DOBRIX	סמקו, D.R.	צמח גדול, ירוק וחזק	פרי מאורך ויפה
MADONA	סמקו, D.R.	צמח גדול, רגיש למחסורים	פרי מאורך
1095	סמקו, D.R.	צמח בינוני	פרי מאורך, מבריק ויפה
717	סמקו, D.R.	צמח בינוני	פרי מאורך דומה לקלסיק
688	סמקו, D.R.	צמח בינוני	פרי עגול
1726	הזרע	צמח קומפקטי וירוק מאוד	פרי מאורך, קוצים גדולים
714	סמקו, D.R.	צמח גדול	פרי מאורך, פיטס עגול
319	סמקו, D.R.	צמח בינוני ירוק	פרי מאורך ללא קוצים